

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 268/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **POHODA FESTIVAL, s. r. o.**, Zochova 6-8, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Branislavom Jurgom, Žilinská cesta 130, Piešťany, proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 36Cb/197/2009 z 28. augusta 2023 a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným napadnutým uznesením všeobecného súdu. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalobkyňou v civilnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 36Cb/197/2009 o náhradu škody spôsobenej pádom koncertného stanu vo výške 33 190 eur s príslušenstvom. V tomto konaní žalovaný usadený v Nemeckej spolkovéj republike vzniesol námietku nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky s poukazom na vymienený obsah zmluvného vzťahu medzi sporovými stranami. Vzhľadom na nedokonalosť formulácie bolo rozhodovanie o právomoci otázkou výkladu sporného obsahu zmluvy. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací Krajský súd v Trenčíne ustálili existenciu právomoci súdov Slovenskej republiky a rozhodli v prospech sťažovateľky, keď jej priznali požadovanú náhradu škody. Na základe dovolania žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5Obdo/47/2020 z 24. júna 2021 právoplatné rozhodnutie v tejto civilnej veci zrušil a konanie o žalobe sťažovateľky zastavil pre nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky.

3. O trovách konania rozhodoval okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „VSÚ“), ktorý uznesením č. k. 36Cb/197/2009-3455 z 24. mája 2023 uložil povinnosť sťažovateľke zaplatiť náhradu trov konania žalovanému v sume 21 717, 89 eur.

4. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka 6. júna 2023 sťažnosť, v ktorej namietala neúčelnosť 1 úkonu právnej služby (písomné podanie z 2. februára 2018 – predloženie písomných dôkazov – doplnok k znaleckému posudku) a nesprávnosť priznania dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) aj vo vzťahu k hotovým výdavkom advokáta, ako je súdny poplatok a parkovné. Sťažovateľka doplnila svoju sťažnosť podaním doručeným okresnému súdu 15. augusta 2023, v ktorom po prvýkrát uplatnila námietku neúčelnosti všetkých úkonov právnej služby okrem prvej námietky nedostatku právomoci, odvolania proti uzneseniu o právomoci, odvolania vo veci samej a dovolania vo veci samej, a to s poukazom na nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky, ku ktorému sa efektívne viazali len vypočítané úkony protistrany. Ostatné úkony nesmerovali k zastaveniu konania pre nedostatok právomoci.

5. O sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu o náhrade trov konania rozhodol okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom tak, že sťažnosťou napadnuté uznesenie VSÚ zmenil a sťažovateľku zaviazal zaplatiť náhradu trov konania v sume 20 443,69 eur. V odôvodnení napadnutého uznesenia okresný súd uviedol, že námietka nesprávnosti priznania DPH za zaplatené súdne poplatky je dôvodná, preto o uvedenú sumu priznanú náhradu trov znížil. Námietku neúčelnosti podania z 2. februára 2018 považoval za nedôvodnú, pretože tento úkon okresný súd vyhodnotil ako účelný a efektívny. Vo vzťahu k podaniu z 15. augusta 2023 okresný súd uviedol, že táto argumentácia bola uplatnená po uplynutí lehoty podľa § 242 Civilného sporového poriadku, ktorá uplynula 8. júna 2023. Napriek uvedenému ju vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože okresný súd aj odvolací súd konali vo veci samej, a preto aj úkony právneho zástupcu žalovaného uplatňujúce obranu vo veci boli v príčinnej súvislosti procesným postupom súdu a procesným postojom žalovaného k predmetu konania. Ich účelom bola procesná obrana proti žalobe, sledovali teda legitímny cieľ žalovaného v konaní, boli účelne vynaložené.

II.

Sťažnostná argumentácia

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktoré videla v arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu. Vyčíta mu najmä absenciu odôvodnenia, prečo bola jej námietka o účelnosti len úkonov smerujúcich k zastaveniu konania vyhodnotená ako nedôvodná. Trovy dokazovania a úkonov vo veci samej nie sú účelne vynaložené vo vzťahu k zastaveniu konania a žalovaný bol úspešný len v tejto časti konania. Sťažovateľka poukazuje na to, že zastavenie konania procesne nezavinila, o danosti právomoci súdov Slovenskej republiky bolo právoplatne rozhodnuté už v roku 2010 a v merite veci bola úspešná. Priznanie náhrady za všetky trovy protistrany v sume viac ako 20 000 eur považuje za nespravodlivé s ohľadom na okolnosti veci.

7. Sťažovateľka tiež namieta, že sa okresný súd vôbec nezaoberal jej námietkou o nedostatku právomoci okresného súdu rozhodovať o trovách konania, keďže podľa uznesenia dovolacieho súdu súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc vo veci konať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musia byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

9. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

10. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

11. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zameril na odôvodnenie napadnutého uznesenia a skúmal, či jeho obsah poskytuje dostatok dôvodov a argumentov na prijatie záveru o sťažovateľom namietanej arbitrárnosti.

12. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu konštatuje, že jeho právne závery sú v napadnutom rozhodnutí zdôvodnené riadne, zrozumiteľným spôsobom a presvedčivo. Okresný súd vo svojom rozhodnutí dostatočne argumentačne ozrejmil, z akých dôvodov priznal uplatnený nárok na náhradu trov konania úspešnej protistrane v konaní. Pomerne podrobne sa zaoberal každým uplatneným parciálnym nárokom na trovy právneho zastúpenia, preto ústavný súd konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

13. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného a rozsahu námietok sťažovateľky, považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia za dostatočné, rešpektujúce zákonnú úpravu.

14. Pokiaľ ide o námietku arbitrárnosti napadnutého uznesenia v časti nevysporiadania sa s argumentáciou sťažovateľky uplatnenou podaním z 15. augusta 2023, je potrebné konštatovať, že táto argumentácia bola uplatnená po uplynutí zákonnej lehoty na podanie sťažnosti. Okresný súd preto z procesného hľadiska nebol povinný na ňu v konaní prihliadať. Zároveň nemožno považovať túto argumentáciu za riadne a včas uplatnenú v rámci dostupných prostriedkov právnej ochrany, ktoré je sťažovateľ povinný vyčerpať pred podaním ústavnej sťažnosti ako predpoklad prípustnosti ústavnej sťažnosti. Z uvedeného dôvodu napriek skutočnosti, že ide o nosnú argumentáciu ústavnej sťažnosti, ústavný súd dodáva, že ju nepovažuje za spôsobilú zvrátiť napadnuté uznesenie.

15. Aj keď situácia sťažovateľky na prvý pohľad vzbudzuje pocit nespravodlivosti, je potrebné vziať na zreteľ aj procesnú zodpovednosť sporových strán. Sťažovateľka ako účastníčka zmluvného vzťahu, v ktorom bolo sporne dojednané ustanovenie o právomoci súdov, a teda rozhodnutie záležalo od výkladu obsahu zmluvy, podala žalobu na slovenskom súde. Už v čase jej podania si musela byť vedomá, že všeobecné súdy sa môžu, ale aj nemusia prikloniť k jej výkladu sporného ustanovenia. Žalovaný riadne a včas uplatnil námietku nedostatku právomoci a v konaní riadne produkoval prostriedky procesnej obrany k otázke právomoci súdov, ako aj vo veci samej. Z dôvodu podania žaloby sťažovateľkou bol žalovaný nútený vynaložiť nemalé prostriedky na vedenie súdneho sporu, v ktorom bol v konečnom dôsledku úspešný. Keďže konanie pred všeobecnými súdmi bolo zamerané aj na meritum veci, vyžiadalo si vykonanie dôkazov, nemožno vyčítať neúčelnosť postupu protistrany, ktorá sa v konaní zamerala aj na meritum, sledujúc svoj legitímny cieľ uspieť v konaní. Prípadné nepriznanie náhrady trov žalovanému či jej zníženie na požadované 4 úkony právnej služby smerujúce len k zastaveniu konania by nebolo možné považovať za spravodlivé k žalovanému, ktorý konanie na nesprávnom súde neinicioval. Okresný súd zaujal v napadnutom uznesení podobné stanovisko a odôvodnil ho napriek oneskorenému uplatneniu námietky sťažovateľkou.

16. Sťažovateľka ďalej namietala absenciu dôvodov vo vzťahu k námietke, že nedostatok právomoci okresného súdu konať v majetkovej veci znamená aj nedostatok právomoci okresného súdu rozhodovať o trovách tohto konania. S týmto právnym názorom sťažovateľky sa ústavný súd nestotožňuje. Otázka právomoci súdu je jednou zo základných procesných podmienok konania na strane súdu. Nesplnenie podmienky konania, ktorej nedostatok je neodstrániteľný, má za následok zastavenie konania. Rozhodovanie o náhrade trov konania v prípade jeho zastavenia je procesne prípustné a zákonom predvídané pre všetky dôvody zastavenia konania vrátane zastavenia konania pre nesplnenie podmienok konania.

17. Ústavný súd v súhrne konštatuje, že okresný súd primeraným spôsobom a náležite odôvodnil svoje napadnuté uznesenie a neexistuje relevantná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na jednej strane a napadnutým uznesením okresného súdu na strane druhej z dôvodov uvádzaných v sťažnosti, a preto sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

18. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu